

A
DÉLKELET-EURÓPA KUTATÓKÖZPONT – Budapest – Αθήνα – Θεσσαλονίκη

INTERNATIONAL RELATIONS QUARTERLY és az

EÖTVÖS LORÁND TUDOMÁNYEGYETEM Bölcsészettudományi Kara

Tisztelettel meghívja

“Nagykövetek Közép-Európáról”

Tudományos tanácskozás

2015. április 28-án (kedden) 17.⁰⁰

Merre tovább?

A visegrádi együttműködés jelene és távlatai

Helyszín:

EÖTVÖS LORÁND TUDOMÁNYEGYETEM

Bölcsészettudományi Kar

Kari Tanácsterem

(1088 Budapest, Múzeum krt. 4/A)

Köszöntő

Dezső Tamás dékán, ELTE Bölcsészettudományi Kar

A kerekasztal résztvevői

Őexc. Juraj Chmiel, a Cseh Köztársaság nagykövete

Őexc. Rastislav Káčer, a Szlovák Köztársaság nagykövete

Őexc. Roman Kowalski, Lengyelország nagykövete

Őexc. Kecskes Tibor nagykövet, a KKM Közép-Európai főosztály V4 koordinátora

Moderátor *Fidrich Nóra és Szendi Edina (Eötvös Loránd Tudományegyetem)*

A konferencia elnöke *Surányi Csaba, a Délkelet-Európa Kutatóközpont vezetője*

*

Minden érdeklődőt szeretettel várunk!

Részvételi szándékát, kérjük, jelezze előzetesen április 24-ig:

RSVP: conference@southeast-europe.org

A konferencia nyelve magyar és angol.

A rendezvényt a **Tokaj Kereskedőház Zrt.** támogatja.

A konferencia honlapja: <http://www.southeast-europe.org>

KÖZÉP-EURÓPA ÉS A VISEGRÁDI NÉGYEK

(Részletek*)

1335. november első napjaiban „csúcsértekezletet” tartottak Visegrádon Károly Róbert magyar, Luxemburgi János cseh és III. Nagy Kázmér lengyel király, valamint a Német Lovagrend nagymesterének részvételével. Az elsődleges cél az osztrák terjeszkedés megakadályozása, és az árumegállító joggal rendelkező Bécs megkerülésével új kereskedelmi útvonalak kijelölése volt, Budáról Zsolnán át Brunnbe (Brno), lengyel viszonylatban Kassáról a Szepességen át Krakkóba. Az igazi nagy átrendeződés Lengyelországot érintette: János lemondott lengyel trónigényéről, Kázmér viszont Sziléziáról, amely Szent Vencel koronája alá került: a Sziléziával és a szorblakta Luzsicével (Lausitz) bővült Cseh Királyság ekkor érte el legnagyobb területi kiterjedését. Pomeránia – a tengermellék – a Német Lovagrend birtokában maradt. Kázmér délkeleten keresett és talált kárpótlást: magyar támogatással, de legalábbis jóindulatú semlegességgel uralma alá vonta a mongol hódítás nyomán szétforgácsolódott Kijevi Rusz nyugati területeit, Vörös Oroszországot/Halicot, a későbbi Kelet-Galíciát. Egy második visegrádi királytalálkozón 1339-ben Károly morva örgróf (későbbi cseh király–német-római császár) egyetértésével megállapodtak arról, hogy Kázmért – más utód híján – a magyar király egyik fia – unokaöccse – követi majd a lengyel trónon (Nagy Lajos 1370-1382).

Bécs természetesen hamar visszanyerte vezető szerepét a térségben, de a 15. század második felében még nem dőlt el, melyik uralkodóház szerzi meg a Közép-Európa feletti uralmat: a Habsburgok, a litván-lengyel Jagellók, vagy netán Hunyadi Mátyás, Magyar-Morva–majd Csehország-Szilézia-Luzsice, és az osztrák területek egy részének (Bécs) királya. Halála után II. Ulászló (a várnai csatában elesett I. Ulászló lengyel-magyar király unokaöccse) örökölte birodalmát, s ezzel a Jagellók uralták a Bajorországtól a Moszkvai Nagyfejedelemségig húzódó egész óriási területet.

A – többek között a Jagellókkal kötött – előnyös házasságok révén 1526 után a Habsburgok Ausztriája lett a térség vezető hatalma, amely Lengyelország felosztásait követően (1772-1815) lengyel-lakta területekkel (Galicia) bővült. A Monarchián belül létrejött – és kitűnően működő – óriási termelési kapacitás, egységes vámterület, a tőke áru- és munkaerő szabad áramlása az Európai Unió, de szűkebben a visegrádi csoportosulás előképének tekinthető. Német, cseh, szlovák, lengyel, magyar munkások dolgoznak a sziléziai iparvidéken, építik a nagyvárosokat, teremtik meg – lendítik fel az elmaradott erdélyi, dél-magyarországi, horvátországi, boszniai gazdaságot.

...
A középkori királytalálkozók mintájára 1991. február 15-én Antall József, a történelem-miniszterelnök, Lech Walesa lengyel és Václav Havel csehszlovák elnök nyilatkozatot fogadtak el az „Európai integrációhoz vezető (közös) út”-ról; az együttműködés fő célja az volt, „...hogyan segítse a térség három rendszerváltó országának ... euro-atlanti integrációját – tulajdonképpen a közös álláspontok hatékonyabb képviseléséről volt szó az EU-val szemben”. A kezdeményezést – a német újraegyesítéshez hasonlóan – nem fogadták kitörő örömmel a nyugati fővárosokban, különösen Párizsban, mert „német lerakat”-nak látták.

...
2015. január 29-én Slavkovban (az 1805-ös austerlitz csata színhelye) cseh kezdeményezésre tanácskozást tartottak Csehország, Szlovákia és Ausztria szocialista-balközép kormányainak miniszterelnökei. Azonnal kommentárok jelentek meg Lengyel- és Magyarország elszigetelődéséről, találgatások Magyarország esetleges csatlakozásáról, egyetértve a további szankciók elutasításával; egyesek már a V4-ek szakadását vizionálták, mások az austerlitz A3-ak bővülését Szlovéniával és Horvátországgal. Reális értékelés szerint minden az energiabiztonság körül forog: Ausztria – a két másik ország támogatásával – közvetíteni akar, kölcsönös osztrák-országi beruházások és a schwechati tárolók bővítése érdekében. Kowalski nagykövet a határ-menti együttműködés fejlesztésében (É-D-i autópálya-építés, a vasúti összeköttetés javítása) látja legígéretesebbnek az A3-ak tevékenységét. Egyöntetű szakértői vélemény, hogy az A3-ak nem vált(hat)ja fel a V4-eket – ennek nincs reális esélye. A V4 jól csengő márkanévvé vált; elismert helye van az EU-ban, ahol a 65 milliós tömbnek ugyanannyi szavazata van, mint Francia- és Németországnak együttvéve. A fokozódó orosz nyomással szemben Németország is, amely korábban egyfajta riválist látott a V4-ekben, most feljűk fordul, partnerként felértékelve őket.

* Arday Lajos: Közép-Európa és a Visegrádi Négyek. *International Relations Quarterly*, Vol. 6. No.1. (2015 Tavasz)